

Цетиње, 22. јануара

Младотурска експериментална политика тражи камен мудрости, па наилази на камен спотицања. И то готово свуда. Ако мирују Стара Србија и Македонија, диже се Арнаутлук, кад се овдје угаси пожар, плане око Ливана у Анадолу, а кад се смире Друзи, дижу се Арапи, тек увијек ври. Младотурци сад ништа друго не раде већ трче с кабловима да гасе, а док једни гасе, други иду и на ново пале. Војска гаси, политичари пале. Марко гради, вила разграђује. Тако то сад иде од кад је свргнут Абдул-Хамид, и то се зове „мудра политика“ и турски препорођај.

Да ли да се чудимо кад са свих страна чујемо: на пролеће! Шта на пролеће? Постало је опште увјерење да ће на пролеће нечега бити. То иде од уста до уста, то ћете читати у свима српским, хрватским па и бугарским листовима, то увјерење влада и у новинарским круговима Петрограда и Москве, то Беча и Берлина, то се чује свуда. Да ли је то доказ да Младотурци воде добру политику?

У Јемену је арапски устанак узео такве размјере, да је готово изгубио карактер устанка, па постао рат двије државе. Арапи располажу с војском од неких 70 хиљада одушевлених бораца. Опсађују већ и отимају градове, и бију турску војску гдје се год сукобе с њом.

У Криту једва се Крићани држе у запу да на ново не плану. С Грчком је мир утврђен на врху ножа. Не треба много па да склизне одатле. Арнаути кипте од гњева и једва чекају згоде да се на ново огледну с Турцима. С Бугарском су односи као увијек затегнути. А Турци шта раде? Они продужују да бјесне. На Балканскоме Полуострву није више нико тако опасан по мир као они. Уобразио су да могу све, да су Турску већ препородили и уздигли на висину њене старе снаге, па зато изазивају на све стране. Мало им је Бугарска, Грчка, Крит, Јемен, Арнаутлук и врење у Старој Србији и Македонији, него сад изазивају и двије српске Краљевине. Газети преко свих обзира затварају српске школе у Турској, и ако у томе, као и у црквеном питању, архиепископи васељенске патријаршије уживају законом зајемчену аутономију. Закон тај за њих не вриједи ништа. Они се управљају према својим политичким рачунима. При томе мисле, да ће природне везе, које везују двије српске Краљевине за своје једноплеменике у Турској, утрнути мртвилком кад они то нареду. Не пада им на памет да се у томе варају и да могу једнога дана бити изненађени. Што да кријемо у кучине? Отворено ћемо рећи: не дамо, и не ћемо допустити да Мла-

дотурци газе наш живаљ, да не поштују његова права, да затварају српске школе и да скуचाвају слободу вјероисповједи у свима њеним облицима, у којима се јавља. А радоваћемо се ако се дозову памети и ако нам не даду повода да и сами зајевамо пјесму: на пролеће! Наша је мирољубивост велика, али није безусловна. Ти услови пак тако су малени, да би одиста велики гријех био ако би Младотурци и на даље прелазили преко њих жмурећи. Ми за свој живаљ у Турској не тражимо ништа више но што имају Мусломани: правду, националну цркву и просвјету, поред слободу која мора бити једнака за све.

Ако Младотурци остану на путу на коме су, изазваће догађаје којима се неће нико радовати, али у којима своје мјесто силом прилика морају заузети сви, чији интереси тим догађајима буду завитлани.

Опомена за времена.

Општа ситуација

С дана у дан све више преовлађује мишљење, да ова година ни из близа неће бити онаква као што је била година, која смо за собом оставили прошлог мјесеца.

И ако прошла година није протекла у највећем миру, ипак је прошла много мирније него година пред њоме. Па и поред тога она је донијела многе знамените догађаје, које треба нарочито истаћи и предати како би се блиска будућност могла боље уочити.

Ради тога ћемо прегледати све догађаје, који су се у прошлог години збили, а по којима би се могла оцијенити ситуација општа.

Русија је у почетку године дипломатским путем регулисала своје односе са Аустро Угарском и Њемачком, који су били годину дана прије поремећени због анексионе кризе. При крају године на послатком састанку конференције између Русије и Њемачке су изглађене. На Далекем Истоку Русија је постигла, да у јулу склопи уговор са Јапаном и то је знатно допринијело, да обрати већу пажњу на Балкан и балканске Словене. У унутрашњем свом животу била је још срећнија, јер се не само економски опоравила, него је почела да уводи знатне реформе, које ће је повести путем прогреса и напретка.

Француска је остала дошљедна својој традиционалној спољној политици и свој положај није ни у колико измијенила. Једино је што се има забиљежити то, што је, иступајући противу Турске и Угарске одричући им кредит за зајам, засвједочила, да и даље остаје у тројном споразуму. У унутрашњој политици имала је знатне неугодности са штрајковима и немирима, али они нијесу били ни од каквих рђавих пошљедица по углед и напредак републике.

Енглеска је настојавала да свој престиж на мору и на даље сачува, натриљујући ривалство Њемачке, што се испољило и приликом турског зајма и наоружања и приликом турско-румунске конвенције, не кријући ни мало колико јој стало до споразума са Русијом и Француском. И док је у односима са другим државама успјела да очува свој престиж, у унутрашњем животу није била срећне руке, јер је од почетка године на све до сада криза, која је избила због сукоба горњег и доњег дома, остала још нерешена. Тај сукоб, који је избио у почетку године, довео је до распуштања парламента, али нови избори, и ако су ослабили владину већину, нијесу довели до промене. Ушљед смрти краља Едварда, који је имао јак утицај на политику, настало је примирје, али су на јесен сукоби опет избили, те је у новембру дошло до распушта парламента и нових из-

бора, али без икаквих пошљедица по страначке односе.

Италија је и на даље остала у тројном савезу, али одријешених руку тако, да је савезништво није ни у колико ометало да одржи пријатељске везе са тројним споразумом и постигне споразум с Русијом у погледу балканског питања. Није без важности да се напомене и то, да је почела изводити реформу војске, на чему још и сада ради. У унутрашњем животу није имала никаквих препона. Још у марту дошао је на владу Луиђи Луцати и он је успио да без запријеска ради на реформама.

Њемачка је и на даље остала на челу тројног савеза, те своје односе према другим земљама није ни у колико измијенила, док је према Турској врло сусретљива била, истичући се као заштитница ислама. Захваљујући њој, Турска је добила зајам, појачање флоте, споразум са Румунијом, жељезнице у Азији и т. д. У унутрашњем животу није имала никаквих важнијих догађаја.

Аустрија је, идући за Њемачком, и у овој години имала неприлика због своје спољне политике, али су оне биле без пошљедица. На уређењу поморске снаге и повећању војске није успјела много да уради, па зато се почетком ове године дала свима силама на посао како не би изостала ни по убојној снази за осталим великим силама, међу којима настојава да се и она налази. У унутрашњем животу није била ни мало срећна, јер је падла из кризе у кризу и често мијењала министре. Ништа боље није било ни у Угарској, ни у осталим земљама, које под њом припадају. У Угарској срушена је мађарска коалиција и доведен Куен, који је своју насилну политику почео да проводи и у Хрватској преко бана Томашића. И док у Аустрији још траје парламентарна криза и велика несрећност, ни друге покрајине немају се чиме похвалити, а нарочито Словени, који су особито на тешан узети.

И док су горе *Норвешка, Скадијавија Данска, Белгија и Холандија* провели и ону годину, као и до сад, на миру и тихом раду, запад није поштеђен био од трзавица, који су бурни вали чак и пријесто заплускивали.

У *Португалу* је збачена династија и проглашена република, те пемири још и сада трају, а ни *Шпанија* није била поштеђена пемирима. Доласком Калејаса на владу оглашен је био рат Ватикану, а послје револуције у Португалу настале су трзавице у Шпанији.

Балкан није ни овог пута био поштеђен од трзавица. *Турска* под младотурским режимом заливала је сасвијем у њемачке воде и док се тајним споразумом приближила Румунији, одбила је од себе и Грчку, и Бугарску и Србију, а тиме се уједино удаљила од свију сила из тројног споразума. У унутрашњем животу имала је као увијек неприлике и трзавице, јер су буне и устанци неизмијенично ницали међу Арбанасима, Дурзима, Бедуинима, као што ни у Ст. Србији и Македонији није било мира ни поретка. Те недаће Турску још једнако прате, о чему ћемо проговорити нарочито.

Народности у Угарској

— Заједничка акција народности —

Крајња нетрпељивост Мађара према народностима у Угарској на гласу је. Па и поред тога што су то народности у Угарској безброј пута осјетиле, ипак не могу да се дозову памети и да се прикупе на заједнички отпор противу силног мађарског шовинизма и да не дозвољавају више да се тероризују.

Када је садањи председник угарске владе Драгутин Куен Хедервари дошао на владу био је дао ријеч, да ће извршити измирење са народностима и да ће учинити све, да се они задовоље. Па и ако је народности горко искуство учило, да у ова лијена обећања много не вјерују и да не треба да се лијепим ријечима заведе, опет их је било који су у извршење овог обећавања полагаали наде. Куен Хедервари не само што није испунио своју ријеч, него је за вријеме избора, који су вршени прошле године у Угарској, тако немилостив према народностима био, да према њима није имао никаквих обзира, из чега се јасно могло видјети, да се ни од њега немају никак-

вом добру да надају и да ће и он бити онакав исти према њима као и сви Мађари.

Послије тога народностима није остало ништа друго, него да се ослоне сами на себе и да сами учине што за себе. Поводом тога је и покренута од стране Словака акција, да се све народности сложе и да предузму заједничку акцију у одбрану својих интереса а противу мађарског шовинизма, који је пријешао сваку мјеру стрпљења.

Ова акција у почетку је наишла на лијеп пријем, али и крај тога није се могла остварити, пошто све народности нијесу биле сагласне. Нарочито су Румуни одвајали, јер су се падали, да ће влада испунити обећања која им је дала и да ће извојевати извјесне концесије.

Мјесецима је већ како Румуни покушавају да до тих концесија дођу, али су им сви напори остајали безуспјешни. Влада их на разне начине и разним изговорима одбија и изиграва.

Прије мјесец дана румунски политичари су држали конференцију, на којој су формулисали своје жеље и захтјеве, а влада је на то одмах одговорила да их не може усвојити. Ипак се преговори нијесу прекинули. Ових дана изашао је у румунским и мађарским листовима меморандум д-р Михуа, у коме су прецизиран захтјев румунског народа, формулисани приликом преговарања с грофом Стеваном Тисом. У првом реду тражи се политичка равноправност; Румунима се мора признати право и загарантовати, да они као народ имају права на политички, културни и економски развитак. Други је захтјев увођење општег права гласа и тајног гласања, уз такву подјелу изборних срезова, да Румуни добију 50 мандата, колико им, по њиховој бројној јачини, припада. У црквеним пословима захтјева д-р Михуа, да се оснују још три источно-православне епископије и то у Великом Варадину, Колошвару и Темишвару. У погледу школском тражи, да се отворе још три румунске гимназије (сад их има четири), а осим тога да се нижа гимназија у Броди подигне на степен велике гимназије. У оним мађарским гимназијама, гдје има знатан број румунских ђака, да се установе катедре за румунски језик и књижевност. Даље, да румунски питомци Лудовицеума добију стипендију. Што се тиче основних школа, Румуни се не противе необавезном учењу мађарског језика, али траже да школски надзорници буду непристрасни и праведни према румунским школама и учитељима. У државну, жупаниску и општинску службу да се морају узимати и Румуни. У привредном погледу да је држава дужна потпомагати и Румуне, као што данас потпомаже Мађаре. Парцелација земље, коју врши држава, да не смије служити насељавању Мађара у румунске крајеве, него да се има румунско земљиште у првом реду парцелисати и продавати међу румунске сељацима.

Разумије се, да су сад мађарски листови осули најбесомучнију паљбу против тих захтјева, заступајући познату мађарску фикцију: један политички народ мађарски и хомогена мађарска држава.

Сад као да су се и Румуни освијестили и почели долазити к себи. Као да су најзад увидели, да од Мађара немају шта очекивати и да ће се сва мађарска заваравања свршити тиме, што ће остати празних шака као и до сада.

Држећи се одвојено од осталих народности и прилазећи под скуте угарске владе они нијесу ништа могли да постигну, нити да успију ма какве концесије да добију.

Наијели су дакле таквим својим неразборитим држањем штете и себи и народностима, док су само користили угарској влади, која им за то неће бити ни мало захвална, а још мање да ће им се чиме за то одужити.

Зато је сасвијем и разумљиво што се међу разочараним румунским политичарима осјећа сада покрет, да своје погрешке поправе и да промијене своју политику према влади, приближујући се народностима како би се могла остварити жељена споразумна заједничка акција свију народности у Угарској. Питање је само хоће ли имати довољно одлучности за то, јер је бојазан да поново не подлегну утицају владе, која је са својим обећањима увијек била и сувише примамљива за њих.

Дунавско-јадранска жељезница

Београд, 15. јануара

Јавно миљење у Србији још никако не може да се стиша поводом питања о дунавско-јадранској жељезници. Мишљења су подијелена и ако се суди по свему што се о томе пише и износи тешко се може доћи до закључка шта је све и како је. Док једни тврде, да је турска влада донијела одлуку, да промијени правац пројектиране дунавско-јадранске жељезнице, те да на тај начин неће додиривати Србију, други категорички тврде, да је ранији пројекат коначно усвојен и да се неће мијењати, а трећи изјављују, да турска влада збиља ради да промијени правац пројектоване пруга, али да то Русија никако не дозвољава.

Сада је то питање покренуто и у самој Народној Скупштини.

Првак напредне странке Стојан Новаковић упутио је поводом новинарских гласова на министра спољних послова д-р Милована Миловановића питање о томе, на које је министар одговарао данас.

Поводом тог одговора његовог отворила се кратка дискусија између њега и Новаковића. Зато саопштавамо овдје ту дискусију по тачним забиљешкама.

Министар д-р Миловановић:

Рад сам да одговорим на питање о јадранској жељезници, које је на мене упутио народни посланик Стојан Новаковић, а поводом новинарских гласова, да је турска влада одлучила да промијени правац јадранске жељезнице, т. ј. да веже Скопље директно с Јадранским Морем јужно од Шар Планине. По добијеним службеним обавјештењима, ствар не стоји тако. Наш посланик, који је о томе тражио обавјештења од турског министра спољних послова, добио је одговор, да Висока Порта није о том још никакво рјешавала, нити се тим питањем бавила. Другим, посредним путем, ми смо добијели уверење, да у питању о јадранској жељезници турска влада ни у одлукама ни у намјерама није измјенила своје раније мишљење.

Ст. Новаковић није задовољан овим неодређеним одговором. Пита поново министра да ли је краљ, српска влада о јадранској жељезници, о којој — као што се то зна — Србија ради већ 20 година чинила у Цариграду какав корак, да јој Турска црно на бијело осигура ту жељезничку везу, коју императивно захтевају наши народни и земаљски интереси?

Министар д-р Миловановић: Српска влада је радила на овом питању и продужује на њему радити. (Глас са левнице: „И неће ништа урадити!“). Она је наишла код турске владе на предсретљивост, али до закључка конвенције није дошло зато што Турска није још рјешила, како ће ту жељезницу саградити. Начелно је турска влада пристала, да ту везу да Србији. Турска влада нити има намјере, нити мисли да мијења правац јадранске жељезнице.

Ст. Новаковић примјећује, да он није питао министра, шта мисли Турска, него шта мисли краљ, српска влада. Напомиње, да је још 1898 године учињен са српске стране формалан корак на Порти за ову жељезничку везу. Према свему, што се из Турске сазнаје, Турци су свуда противе

оној траси и вези, за коју се ми интересујемо. Турски официјерски кругови желе да јадранска жељезница не буде спроведена правцем, којим бисмо ми желили. Наше није да штетимо Порти, него да се бринемо о интересима наше земље и нашег народа.

Министар др. Миловановић изјављује, да је он упућено му питање схватио тако као да посланик хоће да зна како се у овом питању држи Порта. Пошто је сад Новаковић прецизирао питање, он може изјавити, да нема разлога мислити, да се Турска неће одазвати нашој жељи. Ипак он не може позитивно рећи, да ће баш Турска испуњити обећање. Српска влада, чинећи на порти кораке за ову жељезничку везу, стојала је и стоји на становишту наших и народних интереса. Разумије се, да и овдје мора бити ријечи о таквом споразуму између Србије и Турске, који ће одговарати и нашим и турским интересима. Предсретљивост турске владе даје нам увјерења, да ће се наше наде испуњити.

Ст. Новаковић примјећује, да је већ одавно позната изрека, да на обећања Турчина не треба много полагаати. (Одобравање с многих страна).

Послије овога што је било у Н. Скупштини јасно је како ствар са дунавско-јадранском жељезницом стоји.

Мисли

Многи су добри само зато да би се могли користити.

Несрећа се тешко подноси, али је теже одржати се у срећи него у несрећи.

Често бива да човек више пострада због добрих дјела, него због злих.

У туђим породицама ужива само онај, који од њих није поштеђен.

Многи чине добра дјела само зато да би могли боље спекулисати.

Као и срећу, тако и несрећу човек никад добро не схваћа и не оцјењује. Срећа се обично подцјењује, а несрећа прецјењује.

Ко се туђем злу радује, готов је зло и да чини.

Карактер се најбоље огледа у тешкој ситуацији.

Најрадије говоре о некој ствари они, који је не разумију. Те је зато добро и речено: што се нека ствар боље зна, то се о њој мање говори.

У свијету би много мање зла било када би свако о себи више водио рачуна него што их води о другоме.

Свако се жали да није постигао циљ, а нико да га је промашио.

Невјештина се испашта, брзоплетност се свети.

Валси

у својој кухињи чајем и бијелим крухом и испитивала их:

— Живиш ли у оскудици?
— Да, у великој нужди! Горе више и не може човјеку да буде, него је мени...
— Ах, ти биједице!
— Морамо да једемо жир!
— Дајте му чаја! Дајте му два комадића шећера и чаја, колико год хоће.
— Смијемо ли му дати и круха, милостива госпођо?
— Дајте му... црнога круха... на макар и бијелога...
— По тисућу пута вам хвала...
— Јеси ли ожењен?
— Наравно.
— Имаш ли дјече?
— Како их не би имао?... Данако, да их имам...

И к Марји Лавовној долазило је сила оскудних. Један би другом проповиједао о доброти срца те госпође и — хајд, набројили би к њој... Сваком би давала чаја, свакога би испитивала, да ли је ожењен, да ли има дјече. Али једаред се десило, кад Марја Лавовна није била баш добре воље, да се неко сипиједа по степеницама — које су одређене само за господу! — увукао горе и зазвонио. Марја Лавовна се узнемирила; та била је још у јутарњој хаљини. Ибен је муж врло вољво њене јутарње хаљине, па би јој их често знао поклонити уз стихове, што би

Српство

Скуп учитеља у Скопљу. Удружење српских учитеља у Ст. Србији држаће у Скопљу 30. ов. мј. годишњи скуп.

Организација занатлија у Босни. Заузимањем српског занатлијског удружења у Мостару ради се на томе, да се оствари савез српских занатлија у Босни и Херцеговини.

Налаз злата у Србији. Као што из Београда јављају, на утоку корбелачке ријеке у Мараву, у округу врањском, пронађена је велика количина злата у нијеску. Сада се истражује дубљина земље, па ако проба покажу успеха, то ће на прољеће једно енглеско друштво отпочети експлоатацију.

Позориште у Сарајеву. Сарајевска „Српска Ријеч“ пише: „Наш сабор, како је познато, вотирао је хрватском позоришту 6000 круна субвенције. Та предсретљивост нашег сабора обрадовала је, несумњиво, свакога пријатеља умјетности, особито, умјетности словенске. Јер, на жалост, у нашој средини осуђени смо стално, на неуспјела приказивања путујућих дружина, или на комаде туђинских, не много умјетничких трупа, а нама толико далеко од срца. Члан хрватског позоришта г. Марковић стигао је, да припреми терен за гостовање. Он је наишао свугдје на најбољи пријем, па се надамо да ћемо одличне умјетнике видјети кроз кратко вријеме у нашој средини и да ће нам дати неколико вечери, пуних умјетничких уживања. Ово гостовање биће, како смо извјештени, у току мјесца марта. Доћи ће сви чланови опере, оперете и балета, цијелокупан оркестар и хор, тако да ће број особља износити преко 200 људи. Да то гостовање пађе што више одзива код нашег грађанства, састаће се, како чујемо, одбор из свих редова наших друштава. Ми смо потпуно увјерени, да ће наше грађанство показати овом приликом не само смисао за умјетност, него и своју патриотску дужност, словенску солидарност. Гостовање трајаће неколико дана, а даваће се 4 одабране опере и 4 оперете. На јесен доћи ће драма“.

Словенство

Необјављена Пушкинова дјела. Директор трговачке академије Фемин јавља из Париза, да су у породичној архиви вајара Петра Тургајева нађени многи необјављени рукописи великога рускога pjesника Александра Пушкина. Манускрипте је открила, како Фемин казује, дописница „Рускога Слова“ ћерка декабристе Николара Тургејева. У рукописима налази се и дугачко писмо, што га је Пушкин два дана прије двобоја писао Николари Тургејевој.

Немачко-крањска штедионица у Љубљани. Већ од неколико дана може се опазити формално руин на немачко-крањску штедионицу. Према поузданим вјестима, диже се из овога института даношнице до 100 000 круна. То је одговор на агитацију овога немачког новчаног завода против таквих завода словенских. Навала словенских улагача сада је толика, да „Крањска штедионица“ (Крањска Sparkasse), која има велике своте инве-

их сам испјевао, као »да ти не буде код чаја врело — поси, злато моје, то одијело«...

— Ко је тамо?
— Сељак један!
— Шта жели?
— Он хоће да говори с милостивом госпођом! Марја Лавовна зађе на поље.
— Шта желиш? Ко си ти?
— Оскудни, сиротиња, милостива госпођо!
— А, како си се ту усудио, да предњим степеницама дођеш овамо?
— Како?
— Колике ли дрескоти!...
— Што?
— Најбоље да се носиш!

Марја Лавовна потрјера сељака, затвори свом врата зарујано и понови:

— Колике ли дрескоти!...
Мало за тим увјерила се и о том, да су ти оскудници — обичне љенчине и варалице; момак један дође у кухињу, да прогјачи.

— Ја мислим, да си ти већ једаред био овдје! Нијесам ли ти дала?

— Не, милостива госпођо није ми дала...
— Ти лажеш! Та ја добро познајем твоје лице... Види ти ништарије!
— Зашто ништарија?

— Таки здрав момак, па долази овамо по други пут!... Ђенчино!... Питкове!... Мого би радије ноћи разгртати спијер!

стиране у Бечу у зграде и посједе, једва овој навали може одољевати.

Чешко свеучилиште у Брну. Централно друштво чешких великошколских професора закључио је одржати у 10 градова Чешке и у 6 Моравске манифестационе скупштине за чешко свеучилиште у Брну.

Незгода чешког авијатичара. У недељу подузео је у Нуслама код Прага лијет авијатичар Шимунек на властите конструкције моноплана. У зраку наклони се ненадано моноплан у висини од 40 метара, те стане нагло падати. Мотор и пропелери авиоплана посве су уништени, док је Шимунек задобио тек неке лакше повреде.

Агентати у Варшави г. 1910. Прошле је године у Варшави изведено у свему 179 анархистичких агентата са 19 смртних жртава. Агентати су били наперени противу 117 Пољака, 32 Жидова, 10 Руса, 4 Нијемца, 1 Муслимана и против 15 непознатих народности. Грабежних напада изведено је 202, полицији је успјело код тога ухватити 105 разбојника, међу којима су биле и 2 жене. Бомба је у свему бачено 26, нападају ножевима изведено је 660 — сви са смртним свршетком. У раздобљу од 1904. до краја 1910. у Варшави је изгубило живот ушљед агентата и грабежних убистава у свему 6467 особа.

Позориште

Нова француска драма

У Паризу се неки дан давала једна нова драма, која је побудила не само велико интересовање, но и силно одушевљење. Дјело се велича као изванредно и сматрају га као ремек дјело.

Није претјерано, ако се у Паризу посматра, да иза „Шантеклера“ није ниједан новитет очекиван с толико радозналости, а иза тога и примљен с толико одушевљења као „Le vieil Homme“, којој је драми аутор де Порто Рике посветио ништа мање до 15 година својих изванредних способности у стварању у танцине израђених и психолошки оправданих типова. Противно француским обичајима де Порто Рике изазван је пред сцену позоришта Ренеансе за елегантне репесион генерале, гдје му је изванредан интерпрете насловне улоге прослављени глумач Тариде пао у наручја. Тај примјер су слиједиле двије друге јунакиње драме госпође Симон и Маргел, па је на сцени, на којој се час прије одигравала тако трагична драма, слиједила друга, она највећег одушевљења, гдје су се ронили у преобилу праве сузе, гдје су се састајале усне, да мјесто ријечи искажу сву величину и дубину осјећања.

„Le vieil Homme“ свакако је енормно дјело психологије и истине, у којем се анализира до најситнијих танчина сањарска психа једног зрелог 16 годишњег дјетета деликатне грозничаве нарави, на кога свака запрека, што је сусреће на путу свога живота, чини најдубље утисака. То је величанствена драма, права симфонија љубави, студија људског срца, пуна духовитости и снаге, финог онажања, акције увијек нових изненађења, ма да се аутор служио само најпоштенјим средствима постизавања ефеката. Цијела драма, што се вуче кроз преко 5 сати,

Момак са »зечјим« лицем промрси нешто, али му Марја Лавовна одаучно замахну руком и рече:

— Сви сте ви заједно варалице! Ђенчино! Али чекајте, научићете се ви већ радити!

И у тај се час дојети Марја Лавовна, да има на свијету радничких кућа, гдје сваки такав љенчина и варалица мора да ради.

— Ви нећете радити? Добро. Морамо вас дакле на то присилити. Саградићемо радничку кућу: ту ћете морати чешљати вуцу. То је свакако боље, него да се повлачите по туђим кућама...

Марја Лавовна се разговарала с упућеним људима у граду о тој ствари, па кад су јој сви одобравали њезину замисао, уобичавала би говорити сваком прогјачу:

— Ти ћеш се већ научити раду! Чекај само! Гради се већ кућа... Ту ћеш ти морати чешљати вуцу! Чујеш ли?

— То ти је посао! — рекао би мла-скајћим језиком љенчина који, почевши би се по глави и запитан:

— А гдје да чешљамо ту вуцу?

— Га, чуо си! — Гради се кућа за вас. Закључено је дакле, да се сагради радничка. Али за то треба новца, а није га било.

Удесили су сабрање приноси, али то је слабо изнијело, људи не воле више, да дају новаца само за то, да им имају сјају у попису приложника. Дјепно је то помагати

ПОДЛИСТАК

ДОБРОТВОРНА ЗАБАВА

— Евгеније Чирков —

Изван, у губернији, балет је права ријеткост. Кадикад — и то је врло, врло ријетко — долазе и гостију »Звијезде« од педесет и шездесет година и уберу лавор-вијенце. Губернска позоришта посве добро излазе са својим оперним представама без балета; четири хористкиње у кратким сукњама наступе, окрену се неколико пута, залагају тамбури. ном изван својих глава и — ствар је готова. Али криво би било мислити, да изван, у покрајини, не жеде балетних представа. Наравно! Људи се распадају од мјала, кад једна таква »звијезда« заигра! Данако, не троши се ту на такву играчицу по 100 рубаља; не није се шампањак из њене ципелице, па, на — кад би га ницелица била јевтинија, онако, рецимо, пет до шест рубаља, можда би је ко и купио!...

У губернијском граду У... хтјели се градити радничку кућу... Мисао је та поникла у глави врло поштоване Марје Лавовне, и то онако: У граду се накупило толико наметљивих дрских просјака, да је од њих запријетљива готова опасност. Марја Лавовна је имала силне самостојности према гладницима. Давала би им новаца и одијела, хранила их

нема него једну инсценију. Костими су надискретнији; ниједне нијега што би допринијело да свраћа превише пажње на што друго, до ли на саму акцију драме, на бића која нам откривају душу у најразличитијим диспозицијама. Ево јој у краткој садржаја:

Мишел Фонтане у првим годинама свог брака није ни најмање узоран супруг, па са својим галантним авантурама проузрокује много оправданих боли својој суспрузи Терези. Уморан вјечитим потраживањем за љубавним освајањем, повлачи се најпослије Фонтане у провинцију и предузима управу велике штампарије. Овдје заборавља Париз и развратан живот и у нови дом се увлачи најпослије потпуно обитељска хармонија. Све своје слободно вријеме посвећује сада тај париски вивер одгоју свог сензитивног и романеског сина Августина, који се осјећа са својих 16 година као одрасли човек.

Иза 5 година најидеалнијег обитељског живота изненађује обитељ дражесна Фриволна млада Парижанка мадаме Али и настањује се код њих. У Фонтанета пробуђује се стара нарав и он се бори са свим средствима за наклоност те лакомилене жене, која му доскора постаје и метресом. Госпођа Фонтане сазнаје доскора за издајство свог супруга, па на мјерава у својем бијесу, да тој несимпатичној јој авантуриери покаже врата. Ну сада долази изненађење. Млади Августин сазнаје за намјере своје мајке, па јој у изванредној сцени саопштава своју љубав према Алиној заклинајући је да одустане од своје намене, која би га натјерала у смрт. Мајка, познавајући силну осјетљивост свог меланхоличног сина, услишава га и не тјера наметнице, већ се херонички бори са својим чувствима. Августин пак, како је освједочен, да се не може надати никаквом успјеху у извраћању љубави са стране ове жене, којој је отац љубавник, посиже за оружјем и умире. Отац, осјећајући се кривцем, хоће да одлази за увијек. „Остај“, каже му супруга, гушећи се у сузама и боли над љешином свога јединца.

Мало се која драма слуша са толико осјећања као ово ремек-дјело изванредне карактеризације и анализе наших душа. Оно је аутора сигурно учинило већ сада славним.

Рад Радничког Друштва

Извјештај са скупштине Радничког Друштва

У прошлу недељу држана је главна годишња скупштина Радничког Друштва, прва под данашњим новим правилима. Из извјештаја о управном раду и о имовном стању друштва на крају 1910. вадиимо ове појединости:

И година 1909., као и све пређашње године живота Радничког Друштва, по постизаним успјесима у раду, изгледале су напредне и бујне, а несумњиво најсјајнијом је изгледала година 1909; али нијесу такве оне биле и по постигнутом материјалним користима, на које су наши радници, чланови друштва, могли рачунати. Док су раније године редовно завршаване с правом касом или с дуговима, дотле је год. 1909. закључена била са свега перпера 108-96 вишка, немогавши од укупног свог примања од близу

својом близијем — али људи хоће за свој повац, да нешто и уживају... као на примјер игру, да приреде жине слике и слично.

Онакве забаве, наравно, пеће Бог зна колико новаца упијети — та, оне је зима баш обилно — до досаде обилно — било таквих добротворних концерата, забава, добровољних предавања... Требао је измислити нешто «сезонацио»...

И Марја Лавовна се досјети: — добровољни балет — нека се приреди у корист радионице за беспослене. Градски „beau monde“ (ошчени свијет) прихватио је ту мисао објеручке. Балетна представа! Балет — у коме ће играти најугледније личности губерниског града — тај мора да буде, дакако, врло организиран и занимљив... У почетку неки су се и опирали, приговарали.

— То није лијепо. Промислите — та ја сам дворски савјетник — па у једаред... не, то не иде... Тако су уске гаће.

— Марја Лавовна је чак супруга државног вијешника, па ће ипак навући кратку сукњицу?!

— Све су то глупости: — Умјетност је узвишенија, него таква обзира! — рећи ће управник будуће радионице.

— Главни је овдје Богу угодна света ствар. — Али сазна ли једнога лијепога дана државни одејек у Петербургу шта онда?

— У Петербургу, мој драговићу, играју чак и први државни савјетници.

перпера 6000 ни једне паре издати на какве neodлажене потребе и прискочити у невољи ком своме оскудном члану, но је све то морао бити израсходовано на одржање позоришта, оркестара и хора. По томе је тасно било, да је Радничко Друштво било промачило своју праву сврху, јер мјесто да се нађе на правој помоћи члану друштва, ничим неосигураном радничком staleжу у случајевима болести, осакаћења, смрти и евентуалности немања рада, — оно се са својим управама посветило било гајењу позоришне умјетности, музике инструменталне и вокалне, пре небрегавајући праву сврху, што је добро уочено и претресано било на прошлогодњој главној скупштини, која је и овластила тада изабрану управу, да у том смислу приреди нова правила, која су и прихваћена на ванредној скупштини од 13. јуна 1910. године. По новим правилима Радничко Друштво у толико гаји наведене гране умјетности, у колико оне, с једне стране, материјално помаже поједином члану, наклањујући му уложени труд и изгубљене наднице, и интелектуално помажући га, а, с друге стране, у колико тај рад чланова материјално користи и повећава касу њихова Радничког Друштва.

Настојање, да се, на тој основици, из друштвеног Дилетанског Одељења образује Црногорско Народно Позориште — које је под првим називом радило од 5. априла 1909., а под другим од 25. октобра 1909., и до краја исте године могло с успјехом приредити само 14 разних комада, ушљед два засједања скупштинска у тој години, и у том међувремену успјело осигурати себи државну субвенцију од перпера 6000 није, на жалост, успјело, ушљед разних и многобројних тешкоћа, и то колико због несугласица између извршних чланова друштвених, толико и ушљед противстајања фактора наше просвјетне власти, који су зебли да позориште имадне „дилетански и раднички карактер“, и 13. марта 1910. настојање је ово управно, ма колико да је истрајно било, морало пасти и неуспјех преживјети.

Тако су остале две друштвене секције Пјевачки Хор и Тамбурашки Збор или Оркестар, којима је управа сву пажњу поклањала, а, свакојако, мање члановима пјевачима, пошто је већ постојало једно пјевачко друштво, довољно за Цетиње, а потпомагано државним средствима, те је друштвени хор поглавито неговао црквено пјенје, при потребима и др., и ту је потребу грађанства он одлично подмиривао. — Виша пажња обраћена је у савршавању тамбураша, т. зв. Цетињског Тамбурашког Оркестру, као јединој нашој врсти грађанске престоничке музике, коме је одмах Централни Одбор Прославни притекао у помоћ с обидлатим прилогом од 1000 перпера, а управа друштвена, с приволом чланова оркестара, прописала оркестру правилник, који је за годину 1910. регулисавало однос збора према друштву и обратно, те је тако збор на опште задовољство и допадање с богатим програмом узео видна учешћа у минулим јубиларним свечаностима, а обилате своје приходе чланови тамбураши дијелили су с касом Радничког Друштва, све до потпуног откупа вриједности процијенених инструмената у перп. 504, те ће у овој 1911. години награда чланова тамбураша за труд бити много већа, ако не

Мужевни су се некако колебаали, али су их њихове жене и кћери одушевљавале и бодрили малодушнике и одвраћале на њихова доказивања.

— Све су то глупости! Та све се то спрема у корист радничке куће а не — за забаву.

— А зашто је отказала Софија Михаиловна? — Зар да кажем? — бубне у једаред њена најбоља пријатељица.

— Дакле?! — Она носи «ципелице» бр. 7! Има грозно велике ноге. — То је ето разлог! — Па није ли лијепа!

Мајчице, које су према својим годинама и својој прегизности биле искључене од тога, да судјелују у балету — тим су снажније жељеле ту част за своје кћерке, па су их стога подупирале у борби с очевима, који су се бојали онога «одејека владипога», у Петербургу. Па за што и не би! Та доселе су тек рамена и руке и сићушни дио грудију била на неки начин «у ватри» — а сад ће се и једаред отворити и нови вјидици на друга подручја и то баш на она, на која не би никад ни помислило... кад то не би био у хатар радионице за беспослене.

Неке двије недеље све је још било неодлучно — ради неких скептика, ала кад су али језици разијели, да сав тај скептицизам и песимизам неких људи у ствари балетне

и у читавом износу њихових прихода, сем незнатног постотка, какав је и од дилетаната у своје вријеме у корист друштвене касе тражен, а стварање уговора с њима о томе, као и с члановима пјевачима, биће посао нове управе. — Управа се пак за припомоћ оркестру и у год. 1911. обратила одбору вар. општине, и нема разлога не надати се повољном решењу.

Управа је још саопштила, да је с члановима и многобројним пријатељима друштва достојно прослављено друштвено крсно име, Спасов-дан, а крајем године приређен био с члановима пјевачима, помен преминулим члановима друштвеним, и оба ова дана испала су на опште задовољство, а сразмјерно мало касу стала, захваљујући дарежљивости пријатеља друштвених. — У год. 1910. Радничко Друштво добило је једног члана добровољца с улогом од 100 перпера у док. Драга В. Поповића, кога у чланство уписао његови другови и пријатељи, а који се пред саму смрт сјетио био Радничко Друштва, завјештавши му једно своје примање од перп. 23-95.

Управа се у свом извјештају дотакла још и оправданог пријекора због немарности чланова — занатлија и радника, јер се и на скупштини опажала њихова малобројност према члановима чиновницима и имућнијим грађанима, премда сви немају интереса својом чланарином подржавати друштво; пребацила је и готово непријатељско а безразложно држање управе од год. 1909. према њој, а пожалила се и на наивну, али упорно показану непослушност већине извршних чланова у више махова, и изразила је наду, да ће новој управи у год. 1911. поћи за руком, да постојеће несугласице изравна, и упуту друштво његовом правом колотежином, што је ове прве године дана рада под новим правилима тешко било постићи.

Из извјештаја благајничког скупштина је сазнала ове податке:

Прихода је свега било перп. 3147 12 и, и то од претијека из год. 1909. перп. 108-96, од продаје гардеробе позоришне и тамбурашког откупа вриједности инвентара перп. 1079 25, од добровољних прилога перп. 1023 95, од забаве и прихода чланова пјевача и тамбураша перп. 597 20 и, од чланарине перп. 326 50 и од разнога перп. 11 26. Расхода је свега било перп. 2432 07, и то на најам куће и послугу перп. 407, на обдржавање збора и хора, с платом зборовође перп. 1829 18, и на ситне расходе перп. 195 89. Тако чисти пријетек из године 1910. за предлог у год. 1911. износи перпера 715-05 колико га још никад наше Радничко Друштво није имало, а која ће сума бити основна капиталу друштвеном, или т. зв. „фонду“ из чл. 17. правила, који је у свима пређашњим годинама живота и олстанка Радничког Друштва само у правилима, на артици постојао.

Скупштина је примила к знању оба управина извјештаја, издала разрјешницу и признање у записнику старој управи и двогодишњем предсједнику друштва г. Јовану Хајдуковићу, и једногласно избрала у нову управу за предсједника: г. Риста Поповића, за потпредсједника г. Петра Дрецуна, за секретара г. Јована Др. Мартиновића, за благајника г. Мила Иванишевића, и за одборнике г. г. Риста Ан-

представе потиче одатле, што нека господа имају грбушаве ноге, што немају поткољенице и других спољних предмета: е, онда у једаред узукосе ти скентици. Балетна је представа била сигурна. Наручиле су балетпога учатеља и проба су отпочели!...

Ај, те дивне проба!... Колико су ужигак пружали они Софијки и Коку и Наталији Сјемоновој и свим онима, који су имали лијепе ноге!... Успомене ли за читав живот! А тек сама балетна представа! Такав балет се још није никад видјео у Н...-у. Свијет је дословно уздихао од одушевљења. На улазу даго је много новаца, успјех је био диван! Људи су се још више међусобно упознали, него су се прије познавали, а особито ради неке појединости, које су се прије могле тек да наслуђују. Предсједник одбора те забаве захвалио се судјеловачицама и судјеловачима топлим ријечима на одста племенитом дјелу, на њиховом пожртвовању у име љубави ближијега.

Сад су саградили кућу, у којој морају љеничине и пиштарије да чешљају вуну. Свакоме своје. Добар копац — добра сребра...

У осталом није баш било све добро. Иван Ивановић грдно се посвадио с Иваном Никифоровићем поради стаса Олге Ивановне...

дрића, Д-ра Стева Огњеновића, Неша Голубовића, Марка Хајдуковића и Блажа Братичевића, а с громким живио Ђ. В. Краљ, скупштина је закључена и у примјерном реду разишла се.

Један члан Друштва.

Кратке вијести

Нечовјечни путници. Један талијански брод је претрпιο бродолом. Кад је дао сигнал, да је у опасности, опазео је тај сигнал аустро-угарски брод „Буковина“. Капетан одмах наложи, да се крене броду у помоћ. На то су се побунили путници брода, те павалили на капетана и морнаре батинама и присилили их да се не иде у помоћ талијанском броду. „Буковина“ је дошла за неколико дана у Атину, гдје су нечовјечни путници на капетанову пријаву ухапшени.

Месо из Србије. У очи Св. Саве је у Будимпешти стигла прва пошљака меса из Србије. Два су вагона свињскога меса, које је одређено за једну фабрику саламе.

Бој Руса са Кинезима. На десној обали Амуре дошло је до крвавих борба између Руса и Кинеза, при чему је пало више особа. Власти настоје да овај догађај прикрију.

Далај Лама у Русији. „Рускоје Слово“ доноси вијест, да је влада дозволила Далај Лама, да дође у Петроград. Далај Лама долази половином фебруара. Овом се догађају приписује силна важност.

Штрајк у Португалу. Штрајк жељезничара је коначно довршен. Но за то су почели штрајковати радници, који су разорили више пећи за прављење ваздушног гаса. Војска их је машинским пушкама након кратке борбе растјерала.

Карусо се заручио. Чувени тенориста Карусо заручио се са гласовитом пјевачицом Свилиен Гренвин у Лондону.

Пријетње феминисткиња. У Паризу је предавала о феминизму вођа енглеских суфражеткиња, те је изјавила, да ће суфражеткиње пригодом крунисања енглеског краља Ђорђа приредити демонстрације.

Дневник

Непотребна интерпелација. Ономад је у Народној Скупштини поднесена једна интерпелација којом је додирнут рад бив. министра унутр. дјела. г. Јована Пламенца. Поменутој интерпелацији претходила је жалба једнога жандарма. Та жалба, којој су извори веома мутни, употребљена је као средство, да се гађањем личности погоде битни државни интереси. Како појава те жалбе, тако и интерпелације за сваку је осуду. Рад г. Пламенца, као министра унутр. дјела, није, истина, тежио за личном популарношћу, али је зато био свијетао и непријекоран. Он је достојан само похвале и признања, јер је ишао на добро Отаџбине и Пријестола. Ради популарности или каквих других мотива личне освете, сумњичити тај рад тако, да се тијем вријеђају и државни интереси — било би не само неумјесно, него и неродољубиво. Ми смо увјерени, познавајући освједочени патриотизам г. Пламенца, да ће г. Пламенац са презрењем пријећи преко појаве поменуте интерпелације, која му, управо зато, што јој је залеђе сумњиво, може служити само на част.

Закон о адвокатима. Јуче је у Нар. Скупштини прегресан приједлог законских измјена у закону о адвокатима. Предсједник владе г. др. Томановић, као подносилац пројекта и као министар правде, објаснио је Скупштини побуде, које су владу руководиле да јој поднесе на одобрење измјене у закону о адвокатима. У своме подужем и исцрпном говору, г. предсједник владе сасвијем је умјесно предочавао сву штету, коју народ трпи од садашњег закона о јавним правозаступницима. Он је доказао, да се предложеним измјенама у истоме не иде на то, да се поменути закон учини илузорним и адвокатска установа укине. Напротив, измјенама је сврха, да се закон о

адвокатима доведе у склад са нашим приликама и народним потребама. У Скупштини се послје говора г. председника владе чуо приговор, који нико од осталих посланика није акцептирао, да се, на име овим измјенама у закону о адвокатима иде противу школованих млађих људи. На то је потпуно оправдано примјећено, да је такав приговор неумјесан, јер се управо под владом г. Томановића догодио случај, да у нас један млад школован човјек одмах из школске скамије може да ускочи на мџистарску столицу.

Скупштина је у начелу примила предложене измјене.

Завршетак скупштинског рада. Како су на дневном реду многи важни и судбоносни државни послови, који Круни и Влади задају доста брига, то је настала потреба, да Народна Скупштина што прије заврши свој плодни и родољубиви рад. Скупштина има да сврши још два три омања закона, те се можемо надати, да ће се њене сједнице моћи закључити најдаље послје пет до шест дана. По свој прилици, Народна Скупштина биће закључена пријестонком бесједом, којом ће јој Краљ исказати захвалност за њен четворогодишњи рад.

Поштански аутомобил. Поштански аутомобил, којима се врши пренос поште и путника, од силне употребе толико су похабани, да сада изгледају као какве руине. На њима прозора нема, сједишта су расклиматана и сами аутомобили толико попустили, да је сада права тортура њима се возити. Због тога добијамо многобројне жалбе од путника, који муку муче у томе погледу. Ако већ не може друштво — што би крајње вријеме било — да ове руиниране и изгране олупине, што се аутомобили зову, замјени новима, а оно их бар може држати уредно и чисто. Немар друштва је за сваку осуду и својом алкавошћу дало је и сувише доказа да не води рачуна о својим дужностима, те би на то требали да га упуте претпостављени, управа пошта. Она треба да нареди, да друштво или сасвијем замјени — што би најбоље и било — све аутомобиле новима, којом бољом конструкцијом, која би одговарала више нашим теренским приликама или, ако није у могућности да постигне то, садање аутомобиле да поправи и у ред доведе. А аутомобили ће се поправити тако ако се из основа репарирају како у машинском дијелу, тако и у колима и учини све да је путницима удобно њима путовати, а не као сада да по овој зими мрзну без прозора и да душу испуштају труцкајуће се по изанђалим сједиштима.

Цигарете. У пошљедње вријеме фабрикација цигарета је испод критике, јер су пуњене са таквом алкавошћу, те су или сувише празне или превише набијене, да се не могу пушити. У фабрици дувана у Подгорици би требали да на справљање обрете пажњу како би израда цигарета задовољавала потрошаче, који се оваквим радом штете.

Наш подлистак. У данашњем подлиску доносимо лијепу сатиру угледнога рускога писца Евгенија Чирикова како би смо са њиме у неколико упознали нашу читалачку публику, пошто Чириков у октобру прославља двадесетпетогодишњицу свога књижевног рада. И у идућем броју донијећемо од њега сатиру „Награде“.

Позориште. Сјутра у вече даје се позната француска шалвива игра „Дупла цуница“.

Вријеме. Још једнако траје чисто и ведро вријеме, али студен још никако не попушта.

Из Народа

Друштво „Братимство“

Пишу нам из Ст. Бара:

Овдашње пјевачко друштво „Братимство“ немогавши одржати своју редовну главну скупштину на дан Св. Саве 14. јануара т. г. због недовољног броја присутних чланове, то у смислу друштвеног статута заказало је исту у недјељу 16. овог мјесеца, којег је дана и одржана и том приликом, пошто су исцрпљене остале тачке дневног реда, приступило се избору нове управе, која је конституисана овако: за председника оф: Сава Дабановић; за потпредседника Марко З. Ђурашковић; за секретара: Тома В. Загарчанин; за благајника: Саид ага Дивановић; а одборници: поп Васо Вуковић, Дервин Омербашић, Зеф Пала, Митар Илићковић и Пашко Гураш. Значи да је иста управа изабрана, изузимајући само два нова одборника, који су замјенили два друга у старој управи.

Несреће у свијету

Куга у Манџурској. Из Манџурске јављају, да се куга шири у сав мах. Уздуж пруге руско-кinesке жељезнице померло је 763 Кинеза и 20 Руса. У Харбину уништила је куга само једног дана 34 особе, а у тамошњем kinesком предграђу умрло је до 250 особа. Народ бјежи пред кугом. Околина су села опустјела. У сјеверној Манџурској сви су градови у даљини од 100 километара од жељезничке пруге заражена кугом. И у јужној Манџурској шири се куга великом брзином. Неки Кинез у Харбину преузима групула у похрану уз штету од дневно три марке за сваки комад. Немачки консулат у Харбину позвао је своје поданике на тачно одржавање изданих црописа против унашања куге у фабрике и трговине под пријетњом глобе до тисућу марка. У Мукдену побјеглоше војници пред кугом.

Самоубиство принца. Некадашњи кореански посланик принц Чиу-Поми у Петрограду, нађен је у свом стану мртв. У његовој оставини нађен је лист управљен на кореанскога цара, онда свота од 25000 рубаља, који је принц одредио за свој спровод. О самом самоубиству добивају се још ове вјести: Принц Чиу-Поми објесио се у свом стану. Када је већ имао уздицу око врата, опалио је још три хитаца из револвера у се. У остављењу иза себе писму изјављује, да му је немогуће више живити, јер не може подносити губитак кореанске независности, а опет се непријатељима не може осветити. Надаље је оставио један брзојав за цара Николу, а један опет за кореанскога цара. Прије 14 дана је у ондашњој једној трговини купио лијес и платио лијес и превоз до Владивостока. Принцу је било 59 година. Од пада кореанскога цара, је којим је био принц у родбини, живио с Чиу-Поми у прогонству; имања су му била заплъњена. Пошто принц није знао ни енглески, ни руски, није могао сам да напише писмо. Некадашњи његов секретар је ухапшен.

Породична драма. Из Иномоста јављају, да се у мјесту Фондади крај Примера одиграла обитељска драма. Селанка Денави задавила је своју шестнаестогодишњу кћер Францију, јер је посумњала, да потоња подржава љубавни одношај с њеним другим супругом. Кад је грозни чин откривен, побјеже злочинка и одузе себи живот. Сестра уморене дјевојке полудила је од боли и жалости, па је пренесена у лудницу.

Оробили благајну. Досада непознати допови провалише у просторије главнога заступништва осигуравајућег друштва „Викторија“ у Берлину, те оробили благајну. Зликовцима нема трага. Установљено је, да је у благајни било 4000 к. Благајна је проваљена постранице финим инструментима, сврдлица и пилама. Полиција мисли, да је по срједи разбојничка дружба.

Занимљивости

— Противу несанице је добро попити чашу топлога млијека прије спавања.

— Кожа човјека средњег узраста износи један и по квадратни метар.

— Беч има 2,039.833 становника, по најновијем попису.

— У соби ваља увијек држати суд са чистом свежом водом, јер она абсорбује све гасове из ваздуха.

— Према најновијем попису Петроград има 2,000.000 становника.

Књижевност

На француском језику изишла је прије кратког времена књижица из пера познатог научника Ж. Ј. Перића, професора биоградскога Универзитета, под насловом: „Influence de l' unite de la legislation civile sur le developpement de la solidarite' parmi les hommes“.

Радови г. Перићеви увијек су одлични, зато у препоруци овога рада изишло је рећи и једне ријечи.

Српски Витез. Прошле године, пред Божић, изашли су бројеви 15.—18. „Српског Витеза“, родољубивог листа за витешко народно васпитање (тјелесно, морално и народносно), намијењеног за једничком раду свих витешких и родољубивих друштава краљевине Србије, са одличном садржином на 32 великих страна. Тако, ту се налазе ови радови: Војвода Јово Курсула, пјесма од Биослава; Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорски г. Митрофан Бан (свршиће се); Варваринском јунаку, пјесма од Славуја; Два значајна дана у сувременој српској историји: Проглас Краљевине Србије и Црне Горе (свршиће се); Суза на гробу српског војводе Глигора Соколовића, другог „приленског краља“, пјесма од Нецибе; Милослав Н. Куртовић, сав Србин (свршетак) од д-ра Вој. В. Р.; Босански бјегунци, пјесма од Биослава; Сједиња Савеза Српских Витезова у Крагујевцу на дан 25. октобра 1909. године (свршетак); Стојан Ђ. Симић, дијеловођа Дунавског кола Јахача Кнез Михајло (свршиће се); Српски витешки календар: Септембар и Октобар; Слике: Њег. Вис. Митрополит црногорски Митрофан Бан, српски војвода Гл. Соколовић и три слике из босанског живота.

За 1910. годину сада се оштампавају завршни бројеви 19. и 20. и чим изађу послаће се свима старим претплатницима, као и онима који би сада положили претплату за 1910. год., јер још има бројева од почетка године. А слетовни бројеви 10.—12. биће такође ускоро готови и добиће их сви претплатници из 1910. год., као и они, који се само на те бројеве претплате: 2 динара или 2 круне. На вјересију не може се никоме слати „Српски Витез“ као кроз родољубиви и васпитни лист очигледно треба да прима сваки Србин и свака наша кућа.

Претплата се прима и за нову 1911. год.: за Србију годишње стоји 6 динара, а за остале земље 8 франака. Наши родољуби и родитељи требало би и нарочито да помогну овај одлични лист, као и сваки онај коме је стало до лијене, научне и родољубиве књижевности у вези са ширењем родољубивих примјерака и витешких устава. „Српски Витез“ и у овој години излазиће 2 пут мјесечно и са сликама на великом формату. Претплата, рукописи и нове замјене, књиге на приказ и све што се односи на лист шаље се и по плаћеној поштарини д-ру Рашићу, Душанова ул. бр. 48, Биоград.

Позив на претплату. Г. Андрија Јовићковић, учитељ на Ријечи објављује: Српска Краљ. Академија Наука издала је у XV књ. „Српског Етнографског Зборника“ мога антропогеографског проучавања: Ријечка нахија (у Црној Гори), која је Академија, за мој рачун, и посебно оштампала. Садржај је књиге: I. Границе и величина — II. Подјела на племена и села и појам о њима — III. Прошлост — IV. Облик земљишта. Брда —

V. Воде: 1. Ријеке и потоци; 2. Језера — VI. Клима и флора VII. Насеља: 1. Положај села; 2. Економске прилике; Својина посебна и општа; 3. Тип села; 4. Кућа, појата и др.; 5. Имена; 6. Остаци из старине (селишта, границе, црквине, стари путеви и др.); 7. Постанак данашњих села; 8. Порijekло данашњег становништва: а) Цекинска братства; б) Косијерска братства; в) Добрска братства; г) Љуботињска братства; д) Грађанска братства, и е) Ријечко становништво — VIII. Етичке особине становништва: 1. Тјелесне особине; 2. Поједине црте карактера (понос, честољубље, витештво, међусобно поштовање, гостопримство, марљивост, друштвеност, патриотизам, поборност, суевјерство, шала, тјесногрудост, освета); 3. Језик; 4. Ношња; 5. Породица и братство (муж и жена, родбинске везе, братство); 6. Обичаји (крсно име, крстоноше, задушнице, пост, забаве, умир, бадњи дан и божић, рођење, крштење, смрт) — IX. Занимање становништва — X. Преглед становништва. На крају је један опширан регистар географских имена, географских и етнографских назива и породичних и личних имена; а књизи је додата и карта „Ријечке Нахије“, коју сам израдио у размјеру 1:50 000. Књига је велика око 28 штампаних табака велике осмине, а цијена јој је 5 пренера. Другове, пријатеље и познанике молим, да се заузму око скупљања претплате. Скупљачима и књијарима дајем убичајени попуст. Претплату прима писац.

ОГЛАСИ

ОГЛАС

Јављам поштованом грађанству, да сам добавио у мојој радњи

Церада сваке врсте

из најпринатијих кућа, те исте дајем уз најповољније цијене.

Споштовањем

Блажо М. Маркуш

2—2

Сат на поклон

Сребрни или оцелови сат поклањам за 100—200 комада старих црногорских марка, или за 300—500 комада нових.

Марке не смију бити поцјенане, треба да имају по крају здраве зуби (ларези), не смију имати прогледна танка мјеста.

Рђаве марке враћам, а морају бити награђене новим.

Послати их препоручено а запечаћене на адресу:

Prof. Dr. Fr. Bubák,
Tabor, Cechy, Austria.

10—50

УЗ ТВОРНИЧКЕ ЦИЈЕНЕ

ВАЖНО! ВАЖНО!

ЗА

ОБУЋАРЕ

ТРГОВАЧКО СТОВАРИШТЕ КОЖА

ФИЛИАЛА

Ашер С. Алкалај

У ДУБРОВНИКУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ СКЛАДИШТЕ НАЈБОЉИХ СВАКОВРСТНИХ

КОЖА

И СВИХ ДРУГИХ ПРИПАДАКА ЗА ОБУЋАРСКЕ РАДЊЕ

Уз творничке цијене

НАРУЏБИНЕ ОБАВЉАЈУ СЕ БРЗО И ТАЧНО

НА ВЕЛИКО И НА МАЛО 11—25

УЗ ТВОРНИЧКЕ ЦИЈЕНЕ